

Anders Hagfeldt: Tal vid doktorspromotion 2024

Talare

Anders Hagfeldt
Rector magnificus vid Uppsala
universitet

Datum

23 maj 2024

Plats

Uppsala

- 1 Herr Ärkebiskop
- Herr Landshövding
- Fru konsistoriets vice-ordförande
- Företrädare i rektorsämbetet
- 5 Jubeldoktorer
- Nya doktorer
- Kära vänner

Jag minns min första vetenskapliga artikel. Det var en lång och slingrig väg.

- 10 Hans Siegbahn, var inte bara av Nobelpristagarläkt och framstående inom den experimentella fysiken utan också min handledare. Otaliga var mina versioner av artikeln jag ville få publicerad och otaliga var kommentarerna på det jag skrivit. Jag uppskattade förstås synpunkterna, men kände samtidigt ett visst motstånd.

- 15 Så kom äntligen dagen då Hans sa att den var tillräckligt bra. Jag hade lyckats och min artikel gick iväg. Inom mitt område är det ju så att det var flera namn på artikeln och det var en fantastisk känsla att se mitt namn tillsammans med Hans Siegbahns i tryck. Jag kände mig stolt.

- 20 Minns ni era första publiceringar, kära Jubeldoktorer. Det är jag övertygad om att ni gör.

Det är genom publikationer som vi sprider våra insikter och nya upptäckter.

- 25 Artiklar är vår väg till erkännande, men också till världens forskningssammanhang. Tillgängligheten till vår forskning betyder att ni här i salen, att alla där ute – var de än finns på vår glob – kan bidra, bygga vidare på, men också kritisera våra resultat och tolkningar. Det här är ett fundament i den öppna akademien.

Och här finns en viktig poäng i relation till dagens debatt. Vi är ett universitet i en värld som ofta kan vara och kännas skrämmande och omänsklig. Men universitetets stora gemenskap består av alla de som söker efter kunskap och insikt. Även den som kan uppfattas problematisk. Akademiskt ansvar är att vila
35 på vetenskaplig grund och att vilja agera med klokskap och tydlighet i alla sammanhang. Vi är inte till salu och vi är inte populister. Akademien ska ha mer oberoende, inte tvärtom. Samarbeten väljer vi och vi samarbetar inte med nationer utan med personer.

40

Ingen har sagt att det är lätt. Att lyckas kräver mycket av oss, men vi har faktiskt facit på att vi har en bra modell. Sedan tusen år i världen, sedan 1477 här i staden.

45 Vi bygger vårt arbete på erfarenhet. Doktorandutbildningen är ett bra exempel. Vikten av en erfaren handledare som förstår fältet och som hjälper till med orientering, fokus och form. En handledare som också är stor nog att släppa fram nya idéer och initiativ, trygg nog att påpeka svagheter – konstruktivt och samtidigt uppmuntrande.

50

Ett annat erfarenhetsspår handlar om betydelsen av att med sin första artikel bryta isen. Självförtroendet och tryggheten växer av att en publicering – inte bara blir av, utan att den sker i ett sammanhang som den oerfarne skribenten känner sig stolt och trygg med.

55

Ett tredje handlar om publikationers spridning, som jag talade om nyss. Våra resultat måste vara öppna för allmänheten och tillgängliga för alla. I det här sammanhanget finns också kända problem. Meriteringssystemen kan premiera mängd framför kvalitet. Betalväggar, dyra prenumerationer och dyra
60 publikationer kan också vara den fria och globalt jämställda forskningens fiender.

Här tänker jag på min farfar. Han var en nyfiken själ. På dagtid arbetade han på Holmens pappersbruk i Norrköping och hade en utbildning som kemiingenjör.
65 Efter pensionen fick han tid och energi för sina egna experiment. På morgnarna innan farmor gick upp dukade han fram sina kolvar och sin brännare i köket för att studera kemin i papperstillverkning. Min farmor lät honom hållas.

70 Kunskapen hämtade farfar ur vetenskapliga artiklar som han fick tillgång till via
biblioteket och faktiskt skrev han också om sina upptäckter. Det blev till en
artikel som han skickade in till Svensk papperstidning. Det var inte så långt
innan han gick bort och jag kommer ihåg hur farmor berättade att han fick veta
75 dagen innan han dog att artikeln hade blivit publicerad. Det var en sorts
erkännande, ett spår att lämna till eftervärlden.

I mitt liv, och i våra jubeldoktorers liv, har det sammantaget blivit många
artiklar och många av er, kära doktorer, som kommer att fortsätta era karriärer
inom akademien har många publikationer framför er.

80 Men jag tror att ni för alltid kommer att minnas den första gången ni såg ert
namn i tryck. Ni kommer för alltid att vara stolta över er avhandling och över
att ni kommit till den här punkten och till en ny position, ett nytt trappsteg, i
den akademiska trappan.

85 Bland era bedrifter, alla årets doktorer, finns mängder av titlar och ämnen som
väcker nyfikenhet. Hör bara på några exempel:

En känsla för det heliga

90 Undantag från New York Konventionen

CRISPR/Cas9 baserad behandling av Alzheimers och Parkinsons sjukdom

95 Metabol profilering av läkemedel med hjälp av masspektroskopi

Arbetarnas graffitti i Konungarnas dal

Gentrifiering i tyskspråkiga Berlin-romaner

100 Vem vet vad morgondagen för med sig?

Från genial till begåvad

105 Förlorad massa hos stjärnor

Tillförlitlig kvantifiering av osäkerhet

110 Jag tror att det är fler än jag som blir fascinerad av bredden av kunskap som
finns samlad här i rummet. Jag vet att ni gjort avtryck som för er, Uppsala
universitet och forskningen framåt. Och för att citera min handledare Hans
Siegbahn:

115 ”Det här blir bra”

Jag vet att ni kommer att minnas den här dagen. Ni kommer att minnas den och
ni kommer att komma ihåg disputationen och den första publikationen, under
resten av era liv. Jag litar också på att ni kommer att ta ert akademiska ansvar och
120 verka i Uppsala universitets anda – för öppenhet och kunskap – alltid.

DIXI

Källa

125 <div>Manuskript hämtat från uu.se (2025-05-23)</div>

Taggar

2020-tal, 2024, Man, Rektors tal

URI

130 <https://www.svenskatal.se/tale/anders-hagfeldt-tal-vid-doktorspromotion-2024>

135

140

145